

Veelgestelde vragen over de jeugdbescherming

A. Rollen en verantwoordelijkheden bij OTS, voogdij, jeugdreclassering

- Wat is het verschil tussen een OTS en voogdijmaatregel?

Een OTS oftewel ondertoezichtstelling is een gedwongen maatregel die wordt uitgesproken door een kinderrechter wanneer de veiligheid, opvoeding of ontwikkeling van een minderjarig kind in gevaar is. Een kind onder OTS staat nog steeds onder ouderlijk gezag, maar er wordt toezicht gehouden door een jeugdbeschermer. Deze professional zal de ouder(s) begeleiden en ondersteunen om de situatie te verbeteren en het welzijn van het kind te waarborgen.

Een voogdijmaatregel wordt genomen wanneer de veiligheid, opvoeding of ontwikkeling van een minderjarig kind in zodanig ernstig gevaar verkeert dat het niet langer in het belang van het kind is om bij de ouder(s) te blijven of als de gezaghebbende ouder niet in staat is om het gezag uit te oefenen. Het gezag van ouder(s) wordt beëindigd en de voogd of voogdijinstelling wordt belast met het ouderlijk gezag. Deze maatregel kan permanent of tijdelijk zijn. Dit wordt gebaseerd op basis van de omstandigheden en de mate waarin ouder(s) in staat zijn om zelf het gezag uit te oefenen.

- Welke rol en verantwoordelijkheden liggen bij de jeugdbescherming ten aanzien van school en leerplicht, wanneer er een OTS is? En de rol van de jeugdreclassering?

De jeugdbeschermer heeft de verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat het kind onder OTS de juiste onderwijsmogelijkheden krijgt. Ook heeft de jeugdbeschermer een rol in het faciliteren van effectieve communicatie tussen de ouder(s), school en andere betrokken partijen.

De jeugdreclassering richt zich op het begeleiden, ondersteunen en rehabiliteren van minderjarigen die van de rechtbank een maatregel opgelegd hebben gekregen omdat zij een strafbaar feit hebben gepleegd. Binnen jeugdreclassering is schoolgang, als daar sprake van is, altijd één van de voorwaarden die wordt opgelegd. In dat kader zal de jeugdreclasserder initiatief nemen om passend onderwijs te zoeken en contact te onderhouden met school en leerplicht om zo goed geïnformeerd te zijn over de ontwikkeling op school.

- Wat zijn de rechten en plichten van school wanneer er een OTS is? Bijvoorbeeld wanneer ouder(s) geen toestemming geven om contact te hebben met de jeugdbeschermer? Of: moet school beide ouders informeren (OTS) wanneer een van de ouders en/of jongere dit niet wil?

Informatie die noodzakelijk wordt geacht voor de uitvoering van een kindbeschermingsmaatregel (OTS en JR) mag te allen tijde met de jeugdbeschermer worden gedeeld in het kader van een OTS. Dus ook als ouder(s) of de jongere geen toestemming geeft. Zie Artikel 7.3.11 (4) en Artikel 7.3.12 (1,2,3) uit de jeugdwet.

De tweede vraag is situatie afhankelijk. Overleg intern op de school over de afspraken die hierover gemaakt zijn.

- Wat zijn de verschillen tussen een OTS en voogdij m.b.t. rechten en plichten van de school?

De verschillen tussen een OTS en voogdij liggen in het ouderlijk gezag. Bij een OTS ligt de beslissings- en tekenbevoegdheid bij de gezaghebbende ouder(s). Bij een voogdij maatregel is de organisatie/ voogd belast met het gezag. Scholen moeten zowel ouder(s) als de jeugdbeschermer informeren over de schoolvorderingen en welzijn van het kind in geval van een OTS. Bij een voogdijmaatregel dient de school dit wettelijk alleen door te communiceren naar de voogd. In sommige gevallen zijn ouders zonder gezag nog wel betrokken en kunnen daar onderling afwijkende afspraken over worden gemaakt.

- Wie moeten er tekenen voor een aanmelding op school bij een OTS? En bij voogdij?

In het geval van een OTS moeten ouder(s) met gezag tekenen voor een aanmelding. Wanneer er sprake is van een voogdij dient de voogd te tekenen voor de aanmelding. De GI kan ervoor kiezen om vervangende toestemming aan te vragen bij de rechtbank als een ouder geen toestemming wil verlenen en schoolgang hierdoor wordt belemmerd.

- Kan een jeugdbeschermer (of jeugdreclasseerder) aanschuiven bij een MDO op school, wanneer ouders dit niet willen?

Jeugdbeschermers of jeugdreclasseerders kunnen aanschuiven bij een MDO op school ook als ouders dat niet willen. Belangrijk om kennis te nemen van de jeugdwet daar waar het gaat om gegevensverwerking, privacy en toestemming. Zie Artikel 7.3.11 (4) en Artikel 7.3.12 (1,2,3) uit de jeugdwet.

- Hoe ziet de rol van de jeugdbeschermer (of jeugdreclasseerder) eruit wanneer er meerdere zorgaanbieders betrokken zijn?

De rol van de jeugdbeschermer of jeugdreclasseringswerker bij meerdere zorgaanbieders is om de samenwerking te coördineren. De jeugdbeschermer of jeugdreclasseringswerker heeft de casusregie en is geen hulpverlener.

- Wat kan de jeugdbeschermer doen wanneer ouder(s) en/of jongere weigeren om mee te werken aan hulpverlening? Geldt hetzelfde voor de jeugdreclasseerder?

De jeugdbeschermer kan ouder(s) met gezag of jongeren boven de 12 jaar een schriftelijke aanwijzing geven om iets te doen of juist iets te laten. Dit is een dwingende opdracht die getoetst kan worden door de kinderrechter. Vaak staat er een consequentie in de schriftelijke aanwijzing, bijvoorbeeld het besluit om een maatregel te verlengen of in zorgelijke situaties het indienen van een verzoek tot machtiging uithuisplaatsing.

Een jeugdreclasseringsmaatregel wordt uitgesproken voor de jeugdige, dus een jeugdreclasseerder kan alleen een jeugdige een waarschuwing geven als de jeugdige zijn/haar door de rechtbank opgelegde voorwaarden overtreed. Schoolgang is, als daar sprake van is, altijd één van de voorwaarden die worden opgelegd. Het kan ook zijn dat de rechtbank oplegt dat de jeugdige met (een specifieke vorm van) hulpverlening mee moet werken. Ook dan kan een jeugdreclasseerder een waarschuwing geven als deze voorwaarde wordt overtreden.

- Wanneer er een crisisachtige situatie is met een jongere op school. Met wie neemt de school contact op: met de zorgaanbieder of met de jeugdbeschermer?

Het is belangrijk om bij de start van de samenwerking afspraken te maken met de betrokken zorgaanbieder en jeugdbeschermer/jeugdreclasserder. Hier is geen eenduidig antwoord op te geven.

De jeugdbeschermer dient bij crisisachtige situaties altijd te worden geïnformeerd.

- Hoe kijkt de jeugdbeschermer aan tegen haar rol wanneer een jongere de overstap maakt van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs? Bijvoorbeeld wel/niet informeren van de nieuwe school over de situatie en adviseren over de overstap?

De jeugdbeschermer kan de nieuwe school informeren over de situatie van de jongere, met name als er sprake is van een ondertoezichtstelling (OTS) of als er specifieke zorgen zijn die van invloed kunnen zijn op het welzijn of het gedrag van de jongere. Het verstrekken van relevante informatie aan de school kan helpen om de overgang soepeler te laten verlopen en de school in staat te stellen passende ondersteuning te bieden. De jeugdbeschermer kan adviseren over de overgang van de jongere naar het voortgezet onderwijs, rekening houdend met de specifieke behoeften en omstandigheden van de jongere. De jeugdbeschermer volgt over het algemeen het advies op van de school, of trekt op z'n minst samen op. In het geval van een Voogdij-maatregel heeft de jeugdbeschermer ook een verantwoordelijkheid voor het aanmelden van de jeugdige bij de nieuwe school, de jeugdbeschermer is in dat geval ook de uitvoerder van het gezag.

B. Informatie delen

- Wie worden geïnformeerd dat een jeugdbeschermer/jeugdreclasserder is gestart in een gezin? Huisarts, school, leerplicht? Worden deze instanties ook geïnformeerd wanneer de OTS is beëindigd?

Alle GI's zijn aangesloten bij de Verwijsindex. Betrokken scholen, leerplicht, huisartsen of zorgaanbieders krijgen een melding zodra een OTS is uitgesproken. Dat geldt niet voor JR. Normaliter neemt de jeugdbeschermer of jeugdreclasserder ook persoonlijk contact op met de school zodat er een samenwerking kan worden gestart. Dan is het ook logisch dat een jeugdbeschermer het meldt als de maatregel wordt afgesloten. Belangrijk om gezamenlijk afspraken te maken over de samenwerking, daar hebben alle partijen hun eigen verantwoordelijkheid in.

- Mag de jeugdbeschermer/jeugdreclasserder contact hebben met school, wanneer ouders hier bezwaar tegen maken en vice versa?

Informatie die noodzakelijk wordt geacht voor de uitvoering van een kindbeschermingsmaatregel (OTS en JR) mag te allen tijde met de jeugdbeschermer worden gedeeld in het kader van een OTS. Dus ook als ouder(s) of de jongere geen toestemming geeft. Zie Artikel 7.3.11 (4) en Artikel 7.3.12 (1,2,3) uit de jeugdwet.

- Wanneer moet of mag school informatie delen met de jeugdbeschermer? Welke informatie is belangrijk om te delen?

Het is belangrijk op te merken dat de informatie die wordt gedeeld met jeugdbeschermers, meestal wordt gedaan met het oog op de bescherming, ontwikkeling en het welzijn van de minderjarige. Situaties waarbij scholen de jeugdbeschermer op de hoogte moet stellen zijn bij vermoedens van kindermishandeling of verwaarlozing, gedragsproblemen of zorgwekkend gedrag, schoolprestaties of aanwezigheid en bij speciale behoeften en ondersteuning. Het is belangrijk om te weten dat jeugdbeschermers alle informatie die de school over de jeugdige deelt, ook moet delen met de gezaghebbende ouder(s).

- Mag de school contact onderhouden met de woongroep, waar een jongere (met OTS) verblijft, wanneer ouders hier geen toestemming voor geven?

Overleg intern op de school. Er mag altijd contact zijn als dat voor de veiligheid van een kind noodzakelijk is.

- En wanneer de jongere 16 jaar of ouder is (OTS, voogdij, reclassering), wat verandert er dan met betrekking tot delen van gegevens?

Minderjarigen van 16 jaar en ouder krijgen meer zeggenschap over hun persoonlijke informatie en kunnen toestemming geven of weigeren voor gegevensdeling of beslissen welke informatie wordt gedeeld. Boven dit recht staat nog altijd de plicht van een school om informatie te delen als dat voor de veiligheid van de jeugdige noodzakelijk is.

C. Schoolaanwezigheid

- Wat is de rol van de jeugdreclasserder in relatie tot schoolaanwezigheid? En hoe ziet die rol eruit ten opzichte van de leerplichtambtenaar?

Over het algemeen heeft de jeugdreclasseringswerker de verantwoordelijkheid om de naleving van bepaalde voorwaarden en doelen te bevorderen en controleren die zijn opgelegd door de rechtbank. De jeugdreclasseringswerker kan samenwerken met de leerplichtambtenaar om ervoor te zorgen dat de minderjarige niet/minder verzuimt.

- Wat kunnen de jeugdbeschermer/jeugdreclasserder en de jeugdarts, verbonden aan de school, voor elkaar betekenen?

Dit is een samenwerking die erop gericht is om elkaar te informeren over belangrijke ontwikkelingen in de schoolgang van een kind. Het geeft zowel de jeugdarts als de jeugdbeschermer/jeugdreclasserder een compleet beeld. Het initiatief voor dit contact ligt doorgaans bij de jeugdbeschermer/jeugdreclasserder.

D. Route naar jeugdbescherming en jeugdreclassering

N.B.: in het document 'Stroomschema jeugdbescherming' zijn de routes weergegeven.

- Hoe ziet de route naar de jeugdreclassering er uit en welke maatregelen zijn er?

Als een jongere een strafbaar feit pleegt, kan de Raad voor de Kinderbescherming de rechtbank adviseren tot het opleggen van een jeugdreclasseringsmaatregel. Dit kan een T&B (Toezicht en Begeleiding), GBM (Gedragsbeïnvloedende Maatregel) of een ITB (Intensieve Trajectbegeleiding) zijn. Via Google is veel inhoudelijke informatie beschikbaar over wat deze maatregelen precies inhouden.

- Wanneer komt het Nidos in beeld bij de jongere?

Nidos voert voornamelijk voogdij-maatregelen uit voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen. In sommige gevallen kan het Nidos ook betrokken zijn met een ondertoezichtstelling voor kinderen door of voor wie een asielaanvraag is ingediend én die in verband daarmee verblijven in een opvangcentrum van het COA.

- Waar kunnen school en kernpartners vinden waar het gezag ligt?

Als scholen en kernpartners willen weten waar het gezag ligt kunnen zij dat vragen aan ouders of wettelijke vertegenwoordigers of contact opnemen met de GI. Als dat onvoldoende duidelijkheid geeft is een uiterste maatregel om dit op te laten zoeken in het gezagsregister.